

dr hab. Maciej Gitling
profesor nadzwyczajny
Uniwersytet Rzeszowski
Instytut Socjologii

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Magdaleny Niemiec
nt.

SPOLECZE ASPEKTY FUNKCJONOWANIA LOKALNEJ

ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

(na przykładzie powiatów leżajskiego i łańcuckiego)

napisanej pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Mariana Malikowskiego

Wydział Socjologiczno-Historyczny, Instytut Socjologii

Uniwersytetu Rzeszowskiego – 2014 r.

podstawa: Uchwała Rady Wydziału Socjologiczno-Historycznego Uniwersytetu

Rzeszowskiego z dnia 22.05.2014 r.

1. Uwagi wstępne

Przedłożona do recenzji przez mgr Magdalenę Niemiec rozprawa doktorska, dzięki swojej problematyce jest próbą włączenia się Autorki w nurt szerokiej dyskusji odnoszącej się do funkcjonowania administracji publicznej. Warto więc podkreślić znaczenie i doniosłość tematu podejmowanego przez Doktorantkę, który jest ważny i analizowany jest z perspektywy wielu nauk.

Niektóre potrzeby ludzkie mogą być zaspakajane indywidualnie, co wymaga indywidualnych starań danej jednostki. Łączy się to z działalnością prywatnej gospodarki rynkowej, gdzie następuje wymiana dóbr pomiędzy sprzedającymi i kupującymi. Są jednak potrzeby ludzkie zaspokajane publicznie poprzez działalność państwa (administracja państwowa), oraz wspólnoty terytorialne (administracja samorządowa). Podział potrzeb

zaspakajanych prywatnie (starania indywidualne) lub publicznie (aktywność państwa lub samorządu) nie jest sztywny ani wyraźny, zmienia się wraz z przeobrażeniami cywilizacyjnymi i kulturowymi naszego kraju.

W ostatnich latach ukazuje się coraz więcej pozycji książkowych, oraz raportów z badań dotyczących funkcjonowania administracji publicznej, analizowanych przez specjalistów m.in. z takich dziedzin nauki jak: socjologia, nauki o zarządzaniu, prakseologia, psychologia, etyka, ekonomia, prawo i administracja. Podejmowane przez autorów aspekty funkcjonowania administracji są wielorakie, w tym wiele opracowań ma charakter negatywny i krytyczny. Także organizacje pozarządowe działające na polu budowania inicjatyw społecznych, budowania społeczeństwa obywatelskiego itp. organizują sympozja, konferencje, wydają raporty z przeprowadzonych badań, włączając się tym samym w nurt szerokiego dyskursu nad sprawnością i przydatnością administracji publicznej (w tym samorządowej) w Polsce. Niestety badania naukowe – zwłaszcza Polsce – są sporadyczne, ograniczone tematycznie, a co najważniejsze szybko się dezaktualizują.

Należy bowiem pamiętać, iż beneficjentami usług szeroko rozumianej administracji publicznej, jest większość dorosłych obywateli naszego kraju (zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i prowadzonej działalności gospodarczej). Ważną zatem kwestią staje się sprawność i jakość oferowanych usług, ich użyteczność, przejrzystość procedur, oraz jak instytucje użyteczności publicznej są postrzegane przez otoczenie zewnętrzne.

Specjalistów z zakresu socjologii organizacji i zarządzania interesują m.in. kwestie dotyczące zarządzania zasobami ludzkim, kultury organizacyjnej, komunikacji czy patologii w środowisku pracy. Każda organizacja (zakład pracy), będąca organizacją społeczną, a więc grupą pracowników zmierzającą do realizacji określonych celów w sposób zorganizowany, może być efektywna w działaniu, gdy funkcjonuje w warunkach tzw. porządku społecznego. Jednak w organizacjach możemy się spotkać z wieloma czynnikami będącymi przyczynami dezorganizacji i patologii społecznej.

Patologie, które pojawiają się w organizacji zależą od indywidualnych cech pracowników oraz właściwości danej organizacji. Zachodzi tutaj swoista interakcja między kulturą organizacji i predyspozycjami zatrudnionych tam ludzi.

Socjologowie zwracają uwagę na zakład pracy – jako system społeczny, rozpatrując analizy systemowe, można powiedzieć, że podejście systemowe mieści się w sferze ogólnej metodologii nauki, umożliwiając w związku z tym konkretyzację ogólnych praw nauki, która w tym przypadku wskazuje normy badania budowy społecznego obrazu świata organizacji

i obiektywnej jej rzeczywistości. Możliwość ujmowania przeróżnych tworów społecznych jako swoistych systemów pozwala nam nie tylko na dostrzeganie w nich zbiorów złożonych z licznych i różnorodnych elementów, ale także na uwzględnienie przeróżnych relacji i zależności strukturalnych lub funkcjonalnych oraz ilościowych i jakościowych, jakie występują między tymi zbiorami.

Zakład pracy traktujemy więc, jako określoną całość złożoną z różnych elementów wzajemnie od siebie zależnych i na siebie oddziałujących. Wielu autorów zwraca uwagę na ludzką strukturę zarządzania, która opiera się na przesłankach aksjologicznych i behawioralnych.

Przedłożona do recenzji praca jest przykładem tego właśnie nurtu poszukiwań teoretycznych i praktycznych.

2. Temat, konstrukcja pracy, podstawy teoretyczne

Sformułowanie tematu rozprawy nie budzi zastrzeżeń, jest on ujęty jasno, ogarnia i wyznacza bowiem pole i zakres podjętych badań w sposób interesujący. Aktualność i ważność nakreślonego w tej rozprawie problemu, wynika wprost z często publicznie nagłaśnianych i praktycznie dostrzegalnych aspektów funkcjonowania administracji publicznej.

Struktura recenzowanej rozprawy odpowiada klasycznej budowie dzieł o charakterze teoretyczno-empirycznym. Praca liczy ogółem 557 strony. Składa się z dwunastu rozdziałów poprzedzonych Wstępem (4,5 strony) oraz z Zakończenia w którym Autorka dysertacji odnosi się do przeprowadzonych badań (2 strony). Praca została podzielona na dwie części. Pierwsza część opisowo-teoretyczna, składa się z czterech rozdziałów liczących (201 strony). Część druga - prezentacja i analiza wyników badań własnych liczy (266 strony), w części tej w rozdziale piątym przedstawiono podstawy metodologiczne i organizację badań własnych (13,5 strony). Analiza wyników badań empirycznych zastała przedstawiona w rozdziałach od szóstego do jedenastego pracy, łącznie (239 strony). Uwagi końcowe zostały sporządzone w rozdziale dwunastym, gdzie odniesiono się do weryfikacji hipotez badawczych, głównych konstatacji i propozycji dalszych badań socjologicznych Autorki dysertacji (10 strony). Całość pracy zamyka aneks, który zawiera kwestionariusz ankiety dla interesantów oraz kwestionariusz ankiety dla pracowników administracji samorządowej (łącznie 20,5 strony), zestawienie wykorzystanej literatury, źródeł internetowych oraz

raportów z badań (319 poz. w tym 123 poz. Internetowych), spis tytułów 104 tabel w tekście, spis tytułów 63 wykresów w tekście, spis 15 zdjęć w tekście, oraz spis tytułów 21 rysunków w tekście.

Część teoretyczna pracy stanowi przegląd literatury przedmiotu, jej dobór i analiza dowodzi orientacji Autorki, co do prowadzonych badań odnoszących się do administracji publicznej, znajomością jej nurtów, procedur badawczych oraz rozległości działań praktycznych.

Z „obowiązku recenzenta” sformułowałam kilka uwag, które nie obniżają wartości rozprawy.

We *Wstępie* prezentowane są przesłanki podjęcia tematu dysertacji, jej celu, układu i streszczenia poszczególnych części (rozdziałów) pracy. **Brak** natomiast we *Wstępie* krótkiej nawet informacji o przyjętej w rozprawie metodzie i wykorzystanych narzędziach badawczych. Czytelnik ma prawo oczekiwać, że nie tylko struktura pracy, ale i użyta metoda będą awizowane na początku pracy.

Układ recenzowanej pracy jest starannie przemyślany. Praca została podzielona jak wspominałam wcześniej na dwie części, pierwsza część została zatytułowana „*Opisowo-teoretyczne aspekty badań*”, myślę że **trafniej** byłoby tę część pracy zatytułować jako część teoretyczną. Autorka bowiem w tej części dysertacji, przedstawia w czterech rozdziałach aspekty prawne i reformy odnoszące się do administracji publicznej w Polsce, oraz wybrane elementy socjologiczne odnoszące się do organizacji.

Rozdział pierwszy poświęcony jest rozważaniom teoretycznym dotyczących rozwoju administracji publicznej, Doktorantka dokonuje w nim m.in. analizy czynników w oparciu o które funkcjonuje administracja rządowa oraz samorządowa, opisuje status prawny pracowników samorządowych, dostęp do informacji publicznej, oraz przedstawia reformy administracji w Polsce po roku 1989. W pkt. 1.4.3 (str.40) Autorka stwierdza „Powiat został ustanowiony drugim szczeblem samorządu terytorialnego. Zadania publiczne realizuje z własnych środków, we własnym imieniu i na swoją odpowiedzialność”. Myślę że **należałoby tę informację uzupełnić** o stwierdzenie, iż powiat korzysta z subwencji i dotacji celowych państwa na realizację zadań, oraz projektów europejskich. Chciałbym nadmienić iż Art.2 pkt.1 Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym stwierdza „ Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną

odpowiedzialność” (brak odniesienia do środków własnych) które wskazuje Autorka rozprawy.

W rozdziale drugim pracy, Autorka przedstawia administrację publiczną jako organizacje i przedmiot badań, omawia wybrane elementy odnoszące się do takich aspektów jak: komunikacja, kierowanie, motywowanie, stosunki społeczne, konflikty, kultura organizacyjna, zarządzanie jakością, patologie i dewiacje. Chciałbym zapytać Autorkę dysertacji, jakimi kryteriami **kierowała się przy wyborze i opisie** ww. elementów? Czy inne elementy organizacji uznała za mniej istotne? W pkt. 2.1.5 zatytułowanym „Konflikty w organizacji”, cytuje główną tezę teorii konfliktu społecznego K. Marksa (str.118) – brak jednak podania źródła (przypisu) skąd zaczerpnęła tę definicję. W następnym punkcie 2.1.6 (str. 121) Autorka pracy opisuje teoretyczne aspekty odnoszące się do kultury organizacyjnej, chciałbym zapytać dlaczego w badaniach empirycznych **nie uwzględniono** tej problematyki? Dalszy punkt 2.2 (str. 128) dotyczy zarządzania jakością w administracji publicznej, Autorka stwierdza że „Nowym zagadnieniem w administracji publicznej jest zarządzanie jakością i kreowanie polityki jakości”, chciałbym zapytać dlaczego także ta problematyka **nie została uwzględniona** w badaniach empirycznych? skoro Autorka rozprawy uznała ją za ważną. Pragnę zaznaczyć, iż już we Wstępie pracy Autorka sygnalizuje że „Ponadto podjęto aktualny i ważny temat, jakim jest zarządzanie jakością w administracji” (str.10).

Przy opisie norm ISO brak wyróżnienia:

- normy ISO 18001 – 2004 System Zarządzania Bezpieczeństwem Pracy
- normy ISO 27001 – 2005 System Bezpieczeństwa Informacji
- normy ISO 26000 – dot. zagadnień Etyki i Społecznej Odpowiedzialności Biznesu

Chciałbym zapytać Autorkę rozprawy, czy **uważa je za mniej istotne** z punktu widzenia zarządzania jakością? Czy może to efekt presji czasu i niestaranności Autorki w tym względzie.

W Polsce w ciągu minioniej dekady znacznie wzrosło zainteresowanie systemami jakości w jednostkach administracji publicznej. Do naszego kraju przenikają obecnie od wielu lat nowoczesne koncepcje zarządzania dotyczące administracji publicznej. Wprowadzenie kompleksowego zarządzania jakością (TQM) stwarza z jednej strony warunki do tego, aby móc właściwie reagować na coraz szybciej zmieniającą się rzeczywistość społeczną i wymogi rynku. Z drugiej strony powinno przyczyniać się do integracji kultury organizacyjnej, poprzez stabilność pożądaných zachowań wszystkich jej członków, począwszy od pracownika szeregowego aż po ścisłe kierownictwo poszczególnych organizacji (instytucji).

Popularyzacja zarządzania ukierunkowanego na kompleksową jakość pobudza nowe myślenie i działania, praktykowanie TQM wymaga dobrej organizacji, ale nie jako celu w sobie, lecz nastawionej na wypełnianie potrzeb klientów zewnętrznych i wewnętrznych.

W literaturze przedmiotu nie brak uwag krytycznych co do norm ISO jak i polityki TQM, wielu autorów jest zdania że certyfikaty ISO przynoszą pewne, aczkolwiek ich zdaniem skromne korzyści dla organizacji. Autorka rozprawy pomija te kwestie, czyżby nie widziała i nie analizowała **krytycznych uwag** pod tym względem? Myślę iż gdyby Autorka rozprawy, zadała sobie trud badań empirycznych i wytypowała urzędy które wdrożyły politykę zarządzania jakością, oraz urzędy które jej nie wdrożyły, to powstałby ciekawy porównawczo materiał empiryczny, który wzbogaciłby część empiryczną o powyższe zagadnienie, a tym samym rozprawa zyskałaby na atrakcyjności.

Dziwi mnie dłaczego Autorka rozprawy w tym rozdziale nic nie wspomina na temat **kwalifikacji i kompetencji** zatrudnionych w organizacji kadr (zdawkowo w kilku zdaniach wspomina o kompetencjach w rozdziale czwartym (str. 205). Elementów tych również nie wzięto pod uwagę podczas przeprowadzonych badań empirycznych. **Chciałbym zapytać dlaczego ?**

Punkt 2.3 (str.137) nosi nazwę „Patologie i dewiacje polskiej administracji w publikacjach naukowych i innych źródłach”. Chciałbym zapytać Autorkę rozprawy, **jakie kryteria decydowały** o wyborze podziału na czynniki patologiczne, a jakie na dewiacyjne – proszę o wskazanie konkretnych opisywanych przykładów. Nadmieniam iż w punkcie tym, Autorka pracy koncentruje się głównie na opisie zjawisk uważanych za patologiczne, przytacza pojęcie „patologii w administracji”, „patologii w organizacji” itd. Brak natomiast odniesienia do pojęcia „dewiacji”, które sygnalizuje w tytule ww. punktu – proszę o ustosunkowanie się w tej kwestii. (może należałoby nazwać jeden z podpunktów jako zachowania dewiacyjne w patologiach indywidualnych). Żałuję że Autorka w tym punkcie, a także w badaniach empirycznych, nie odniosła się także do zagadnienia „anomii pracowniczej”.

Rozdział trzeci został zatytułowany „Wybrane teorie administracji publicznej”, Autorka rozprawy wymienia i opisuje teorie odnoszące się do pojęcia „biurokracji”, oraz społeczne teorie administracji publicznej. Szkoda, że Autorka w tym rozdziale rozprawy nic nie wspomina na temat pojęcia, zjawiska i skutków „biurokratyzacji”, które niewątpliwie możemy odczuwać i analizować współcześnie w naszym kraju. Jestem przekonany, że gdyby temu zagadnieniu poświęcić osobny podpunkt, to rozdział ten zyskałby na atrakcyjności.

Rozdział czwarty zatytułowany „Próba ustalenia dotychczasowego stanu wiedzy o społecznych aspektach funkcjonowania administracji publicznej”, przedstawia rozważania Autorki pracy, na temat prowadzonych badań nad administracją publiczną z perspektywy wielu nauk. Sporo miejsca Autorka poświęca zagadnieniu „etyki zawodowej”(str. 208-212), chciałbym zapytać, dlaczego kwestia ta została **całkowicie pominięta** w badaniach empirycznych?

3. Metodologiczne założenia badań własnych

Jakość rozpraw typu empirycznego zdeterminowana jest przez wiele czynników, w tym również przez przyjęte założenia metodologiczne postępowania badawczego.

Część druga dysertacji została zatytułowana „Prezentacja i analiza wyników badań własnych”(str.223), w części tej w rozdziale piątym Autorka przedstawia „Podstawy metodologiczne i organizacja badań własnych”(str.225). Myślę, że rozdział ten należałoby wyodrębnić jako **osobną część pracy**. Wówczas dysertacja miałaby wyodrębnione trzy części, a mianowicie: teoretyczną, metodologiczną i empiryczną, tym samym praca byłaby bardziej przejrzysta dla czytelnika.

- W pracy (w części metodologicznej) przy opisie celów szczegółowych (str.225) Autorka stwierdza że cele te sprowadzają się do:

Cel trzeci - „charakterystyki komunikacji społecznej (wewnętrznej i zewnętrznej)”

Cel piąty - „zbadania przepływu informacji wewnątrz badanych instytucji”

Chciałbym zapytać Autorkę pracy, czy nie uważa ww. celów za zbieżne? Wiadomo przecież, iż przepływ informacji musi zachodzić poprzez różne kanały informacyjne w organizacji. Nadmieniam, że Autorka rozprawy stwierdza (str.275) „Komunikowanie społeczne jest procesem, w którym tworzy się, przekształca, a następnie przekazuje **informację** między danymi jednostkami, grupami czy organizacjami społecznymi” – Doktorantka powinna wyjaśnić tę kwestię.

- W tabeli nr 10 zatytułowanej „Problemy i hipotezy badawcze” Autorka przedstawia problemy główne i szczegółowe, **nie do wszystkich** jednak problemów zostały skonstruowane hipotezy badawcze - chciałbym zapytać dlaczego ?

- W pkt. 5.4 (str.237) Autorka definiuje podstawowe pojęcia użyte w pracy, które jak należy się domyslać są dla niej istotne. Opisuje m.in. pojęcie „kompetencje” (str. 239), jednak

w części teoretycznej nie poświęca temu zagadnieniu w **ogóle miejsca**, również nie jest to przedmiotem badań empirycznych – proszę aby Autorka rozprawy ustosunkowała się w tej kwestii. Uważam także, że ww. punkt powinien być wyłączony z części metodologicznej i umieszczony jako operacjonalizacja podstawowych pojęć na początku pracy.

- Przy opisie pracownika samorządowego niskiego szczebla (str.249), Autorka stwierdza że „na potrzeby badań przyjmuję, że pracownikiem niskiego szczebla jest osoba zatrudniona w urzędzie administracji na podstawie umowy o pracę na stanowisku inspektora, podinspektora, referenta, starszego referenta, urzędniczym, pomocniczym biurowym”. Chciałbym zapytać, jakie to jest stanowisko „**urzędnicze**”? które wymieni Autorka rozprawy, nadmieniam że istnieje precyzyjny zapis prawny odnoszący się do wykazy stanowisk urzędniczych.

- Autorka rozprawy za główne narzędzie badawcze, na potrzeby badań empirycznych, wybrała kwestionariusz ankiety, niestety we Wstępie ankiety **nie zawarto informacji** kto przeprowadza badania?

4. Część badawcza rozprawy

Materiał empiryczny rozprawy został poddany analizie i opisowi w rozdziałach od szóstego do dwunastego pracy doktorskiej.

Rozdział szósty rozprawy przedstawia wyniki badań odnoszące się do struktury społeczno-demograficznej respondentów oraz charakterystyki badanych powiatów.

- Wykres nr 7 przedstawia stan cywilny badanych urzędników, chciałbym zapytać po co Autorka rozprawy pytała o stan cywilny, skoro brak korelacji tej zmiennej niezależnej z innymi zmiennymi zależnymi.

- Wykres nr 8 obrazuje wykształcenie respondentów – urzędników, dziwi mnie dlaczego nie uwzględniono w pytaniu metryczki – wykształcenia wyższego technicznego (inżynierskiego), czyżby nie było pracowników z tego typem wykształcenia ?

Rozdział siódmy (str.275) został zatytułowany „Komunikacja społeczna”, przedstawia analizę materiału empirycznego odnoszącą się do komunikacji społecznej w badanych urzędach. W rozdziale tym opisano także szkolenia wewnętrzne i zewnętrzne, jak również badanie satysfakcji pracowników. Można się zastanawiać, dlaczego Autorka rozprawy nie dokonała **głębszej analizy empirycznej** ww. elementów, a jedynie opisano je fragmentarycznie. Przy czym, przy opisie badania satysfakcji pracowników (str. 296-297)

połowę tekstu (liczącego jedną stronę) zajmuje opis zadań referenta prawnego. Trudno tu mówić o jakimkolwiek badaniu satysfakcji pracowników. Proszę o ustosunkowanie się Autorki rozprawy w tym aspekcie. W pkt. 7.1.3. (str.327) przedstawiono instytucje skargi, chciałbym zapytać Autorkę, jaki to ma związek z komunikacją społeczną? Moim zdaniem elementy dotyczące szkoleń pracowniczych, badania satysfakcji pracowników i instytucja skargi, powinny być wyłączone z tego rozdziału.

W rozdziale ósmym zatytułowanym „Dostęp do informacji publicznej”, Autorka przedstawia realizację dostępu do informacji publicznej w badanych instytucjach. Myślę że skany pism które Autorka zamieszcza na stronie (344, 346, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361) winny się znaleźć w aneksie pracy.

Rozdział dziewiąty nosi nazwę „Relacje interpersonalne i poglądy na pracę zawodową wśród pracowników”, analizują materiał empiryczny, Autorka rozprawy koncentruje się na problematyce dotyczącej konfliktów w organizacji, kariery zawodowej, stosunku do wykonywanej pracy, zagadnień komunikacyjnych. W pkt.9.5. noszącym tytuł „Trudności związane z wykonywaną pracą zawodową” na stronach (404-407) Autorka przedstawia i opisuje badania empiryczne odnoszące się do zagadnień komunikacyjnych. Myślę, że **trafniej** byłoby umieszczenie tego materiału, w rozdziale siódmym odnoszącym się do **aspektów komunikacji społecznej**.

Rozdział dziesiąty nosi nazwę „Obsługa klientów”, przedstawiono w nim czynniki wpływające na jakość obsługi klientów, samoocenę urzędników w zakresie sposobu i jakości obsługi klientów, satysfakcję klientów związaną z wizytą w urzędzie. Należałoby się zastanowić, czy **sensowniej** nie byłoby połączyć tego rozdziału z rozdziałem ósmym rozprawy, w którym przedstawiono dostęp do informacji publicznej. Proszę aby Autorka rozprawy ustosunkowała się w tej kwestii.

W rozdziale jedenastym Autorka przedstawia zatrudnienie w administracji publicznej w Polsce po 2004 roku, wyszczególnia przy tym województwo podkarpackie i zatrudnienie w badanych urzędach administracji publicznej. Wykres 57 (str.469) został zatytułowany „Przeciętne zatrudnienie w administracji publicznej w Polsce w latach 2004 – 2011”, jednak przedstawione dane obejmują także rok 2012 (należałoby dokonać korekty lat w tytule). Chciałbym także zapytać, dlaczego dane statystyczne nie uwzględniają roku 2013? (chodzi o skalę ogólnopolską).

W rozdziale dwunastym Autorka dysertacji przedstawia weryfikację hipotez badawczych, w pkt. 12.1 (str.490) stwierdza „Do tak szerokiego zakresu badań niemożliwe

było sformułowanie jednej, naczelnej hipotezy, jak również nie we wszystkich przypadkach można było wysunąć hipotezę badawczą”. **O braku** niektórych hipotez, które winny być przyporządkowane do poszczególnych problemów badawczych wspominałem już wcześniej. Moje pytanie brzmi, na jakie **trudności metodologiczne** napotykała Autorka rozprawy przy formułowaniu hipotez badawczych), ponieważ nie uzasadnia tego w pracy.

Autorka w tym rozdziale weryfikuje dziesięć przyjętych hipotez badawczych, przy czym zwraca uwagę, że badania empiryczne odrzuciły cztery z nich. Nie obniża to bynajmniej walorów recenzowanej rozprawy. Należy jednak zastanowić się, czy Autorka rozprawy w sposób poprawny (w części metodologicznej) sformułowała problemy i hipotezy badawcze, odnoszące się do poszczególnych bloków tematycznych. W pkt.12.2 (str.494) zacytowanym „Główne konstatacje”, Autorka stwierdza że „Przeprowadzenie badań związanych ze społecznymi aspektami funkcjonowania lokalnej administracji publicznej pozwoliło autorce pracy na sformułowanie szeregu tez podsumowujących poruszane kwestie”. Trafniej byłoby, dla lepszego zobrazowania omawianych kwestii, gdyby **tezy** przedstawiono w punktach, a tak zostały one rozmyte i nie do końca są czytelne. Inną sprawą jest fakt, że Autorka rozprawy badała **tylko wybrane elementy odnoszące się do społecznych aspektów** funkcjonowania administracji publicznej, o czym należałoby zasygnalizować zarówno we Wstępie pracy, jak i w podsumowaniu badań empirycznych (Zakończeniu).

- **Literatura** – brak pozycji anglojęzycznych, w pracy wykorzystano (poza trzema przypadkami) wyłącznie literaturę polską, **szkoda** że nie została ona odpowiednio podzielona, na przykład na pozycje zwarte i netografie. Jeżeli chodzi o jej dobór, to wskazuje na dobre odczytanie Doktorantki zarówno w tematyce socjologicznej, jak i nauk pokrewnych.

- **Akty prawne i orzecznictwo** (str.542), Autorka **błędnie** do akt prawnych włącza **pismo** z 15.02.2013 r. Lecha Czapli – szefa Kancelarii Sejmu będące odpowiedzią na zapytanie posłów Ruchu Palikota o wysokość nagród w Kancelarii Sejmu, oraz **wypowiedź** RPO Andrzeja Zolla – 66.postępowanie Senatu RP z 2003 r.(str.544).

- Jeżeli chodzi o sprawę „kosmetyczne”, to widoczne są w całej pracy błędy edycyjne (samotne znaki na końcu wierszy).

5. Ogólna ocena pracy

Na postawie analizy treści rozprawy stwierdzam, iż praca jako całość jest poważnym osiągnięciem naukowym mgr Magdaleny Niemiec, a zarazem niekwestionowanym wkładem w dziedzinę socjologii.

Układ pracy jest logiczny, a proporcje między rozdziałami teoretycznymi, i empirycznymi rozprawy są prawidłowe. Język, w którym praca została napisana, jest klarowny i komunikatywny, bez nadmiernej rozwlekłości czy zbędnej frazeologii.

Dysertacja pokazuje, że Autorka posiada umiejętność formułowania pytań i problemów badawczych. Pragnę podkreślić, że stanowi ona oryginalny empiryczny wkład do wiedzy na temat społecznych aspektów funkcjonowania lokalnej administracji publicznej.

Słabością pracy jest to, że niektóre treści zawarte w części teoretycznej nie poddano badaniom empirycznym, uwidacznia się także skłonność Autorki do opisywania wielu problemów, które niekoniecznie pasują do tytułów poszczególnych rozdziałów.

Przedłożona praca posiada niewątpliwie, liczne walory ważne dla rozprawy naukowej. Stwierdzenie to opieram na pozytywnej ocenie wszystkich ogniw przeprowadzonego przez Nią postępowania naukowego: studium literatury przedmiotu, procedur badań własnych oraz jej założeń metodologicznych, analizie oraz interpretacji materiału empirycznego, a także skonkretyzowania – w sposób ostrożny – sugestii dotyczących tematyki rozprawy, oraz propozycji dalszych badań socjologicznych. Pragnę podkreślić, że Autorka zna i stosuje metody analizy statystycznej. Na uwagę zasługuje także ciekawe graficzne przygotowanie rozprawy, poprawność licznych tabel i wykresów, pieczołowitość w prezentacji danych. Dysertacje może być uznana za udaną próbę łączenie teorii i analityki społecznej. Niewątpliwie oryginalność tych rozwiązań jest walorem recenzowanej rozprawy.

Konkluzja:

Mając na względzie uwagi sformułowane w recenzji, miło mi stwierdzić, że przedłożona do oceny dysertacja mgr Magdaleny Niemiec spełnia warunki ustalone w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym z dnia 14 marca 2003 roku, a także w Ustawie z dnia 27 lipca 2005 roku „Prawo o szkolnictwie wyższym”.

Opowiadam się za jej przyjęciem i proszę wysoką Radę Wydziału Socjologiczno-Historycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów postępowania doktorskiego. Recenzowana praca mieści się w zakresie nauk społecznych w dyscyplinie socjologia.

Rzeszów, dnia 20.09.2014 r.

